

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Lausunto
27.3.2026

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnan lausunto VAPA2035 kehittämishojelman puoliväliraportista

Valiokunnat valmistelevat aluevaltuuston käsittelyyn tulevia asioita

Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäisellä aluevaltuustokaudella nk. demokratiaprosessissa päätettiin vahvistaa aluevaltuuston roolia päätöksenteossa. Samassa yhteydessä päätettiin vahvistaa valiokuntien roolia aluevaltuuston päätöksentekoon menevien asioiden osalta niiden valmistelussa. Valiokunnat valmistelevat omien tehtäviensä mukaisissa asioissa aluevaltuustossa esiin tulevia asioita. IKI2035 ja VAPA2035 ovat sellaisia kehittämishojelmia, joiden käsittelyä ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunta valmistelee aluevaltuustolle.

Valiokunta haluaa antaa lausunnon VAPA2035 kehittämishojelman puolivuotisraportista ja toivoo sen etenevän aluehallituksen kautta aluevaltuustolle.

Tarkempia tietoja vammaisten henkilöiden palvelutarpeesta ja palveluista

Valiokunta pitää tärkeänä, että VAPA2035 puolivuotisraportteihin lisätään tarkempia tietoja asiakkaiden määristä eri palveluissa. Ne ovat tärkeä osa puolivuotisraportteja. Valiokunta pitää tärkeänä ja edellyttää, että puolivuotisraporteissa raportoidaan selkeästi myös kaikki myönteiset ja kielteiset hallintopäätökset vammaisten henkilöiden tai heidän läheistensä tekemistä hakemuksista eri palveluihin.

Lasten laitosasuminen lakkauttaminen ansaitsee kiitoksen

Valiokunta kiittää hyvinvointialuetta ja ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden palvelulinjan henkilöstöä siitä, että lasten laitosasuminen on onnistuttu lakkauttamaan Pirkanmaalla. Se on tärkeä onnistuminen. On tehtävä jatkossakin työtä, että lasten laitosasumiseen ei tarvitse palata.

Vammaisille henkilöille tarvitaan asuntoja myös tulevaisuudessa

Valiokunta pitää hyvänä, että hyvinvointialue on rakentamassa vammaisten henkilöiden asumisyhteisöjä omaan taseeseen kuten Hervantajärvellä, Tampereen Taimistossa ja Hiedanrannassa. Valiokunta toteaa, että asumisyhteisöjen koko on kasvamassa merkittävästi olettavasti taloustilanteen vuoksi. Asuinyhteisöjen sisällä tulisi kuitenkin välttää laitospaisia työskentelytapoja ja rakenteita, kuten pitkiä käytäviä. Pienemmät asuinryhmät, 4–6 henkilöä enintään, mahdollistavat yksilöllisempää elämää.

Yhteiskehittäminen on todettu myönteiseksi ja vaikuttavaksi

Valiokunta kiittää palvelulinjaa vammaisten henkilöiden ja vammaisneuvoston osallisuuden mahdollistamisesta palveluiden kehittämiseen. Samoin valiokunta haluaa kiittää kerrottua yhteistyötä ja yhteiskehittämistä palvelutuottajakumppanien kanssa.

Valiokunta haluaa esittää, että palveluiden arviointia tehtäisiin yhteistyössä hyvinvointialueen asiakas- ja laatujaoston kanssa. Tässä olisi tarvetta kehittää laadullisia arviointimenetelmiä ja vaikuttavuusmittareita, joita eri tavoin vammaiset henkilöt pystyvät saavuttavasti käyttämään.

Vammaisten henkilöiden työllistämiseksi on suurta tarvetta

Valiokunta rohkenee esittää, että hyvinvointialueella olisi kyvykkyyttä palkata vammaisia henkilöitä Pirhan erilaisiin tehtäviin osa- tai kokoaikaisesti. Vammaisilta henkilöiltä löytyy osaamista.

Muutoinkin valiokunta haluaa kiinnittää huomiota vammaisten henkilöiden työllistymisen edistämiseen. Tehtävä ei ole helppo nykyisessä työllisyystilanteessa, mutta katsetta pitää pitää tulevaisuuden näkökulmissa.

Niin kutsuttu punaisen valon ilmapiiri huolestuttaa ja pelottaa

Vaikka VAPA2035-kehittämisohjelman tavoitteet ovat vihreällä, valiokunta haluaa nostaa esille nk. punaisen valon ilmapiiri vammaispalveluissa. Valiokunta ei voi olla nostamatta sitä esiin. Vammaisten henkilöiden sosiaalipalveluiden heikentäminen on todellisuutta aivan liian monen vammaisen henkilön tai perheen elämässä. Huoli on vakava, jos vammaiset ihmiset pelkäävät olla yhteydessä hallintoon sen vuoksi, että heidän välttämättömiä palvelujaan tullaan kategorisesti vähentämään tai heikentämään. Huoli palveluiden heikkenemisestä stressaa tällä hetkellä pitkäaikaisesti vammaisia henkilöitä ja heidän perheitään. Tämä tilanne saattaa aiheuttaa stressiä ja eettistä kuormaa myös henkilökunnalle.

Pirkanmaan hyvinvointialueen päätöksistä tehdään valituksia Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Sinne on saapunut valitushakemuksia eniten kaikista hallinto-oikeuksista. Valiokunta korostaa vammaisten henkilöiden ja heidän perheitten pitkäaikaisten palveluiden luottamuksensuojaan. Aiemmin tehtyjä päätöksiä ei voi purkaa yksipuolisesti. Purkamisen vaikutukset inhimillisellä tasolla, mutta myös hyvinvointialueen talouden kannalta voivat olla hyvin kielteisiä.

Vammaisten henkilöiden lakisääteiset palvelut on turvattava

Hyvinvointialueen tehtävänä on varmistaa, että lakisääteiset palvelut toteutuvat tarpeenmukaisina myös tilanteessa, jossa rahoitus on riittämätöntä. Taloudelliset reunaehdot eivät poista velvoitetta turvata ihmisarvoinen tuki ja hoiva.

Valiokunta katsoo, että vammaisten henkilöiden palveluiden turvaamista ei voida siirtää odottamaan taloudellisen liikkumatilan mahdollista paranemista. Lakisääteisten palveluiden toteuttaminen on turvattava viivytyksettä, ja rahoitusvajeen vaikutukset on tuotava avoimesti esiin.

Vammaisten henkilöiden tarpeen mukaiset palvelut eivät voi olla sopeutustoimien kohde, vaan sen tulee olla toiminnan ensisijainen lähtökohta myös taloudellisesti haastavina aikoina."

Kangasalalla, Lempäälässä ja Tampereella

27.3.2026

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunta

Mauri Jussila, puheenjohtaja

Markku Virkamäki, 1. varapuheenjohtaja

Anita Huhtala, 2. varapuheenjohtaja